

Inkább mi vesszünk el, mint a haza!

c) Elmélyítés. Ma is így van a háborúban, gyermekek? Ma talán még nagyobb, még ijesztőbb a harci zaj. De a magyart az sem riasztja meg, ha harcolni kell. Ma nem szól már a trombita, meg a dob, a kard se cseng a csatákban, helyettük ágyúk bömbölnek, géppuskák kerepelnek, bombák robbannak, harcikosok és repülőgépek zúgnak-bömbölnek katonáink felé, — de ma is büszkén mondhatjuk, hogy zászlónkat az egész világ megnézheti: ott lobog mindig, ahol legnagyobb a veszedelem! Katonáink hősiességét mindenkinek el kell ismerni: barátoknak is, ellenségnek is.

III. Összefoglalás.

1943. március 1. hete.

Számolás és mérés. IV. osztály

A tanítás anyaga: A derékszögű háromszög.

V á z l a t.

I. Előkészítés. a) Számonkérés. A szögekről tanultak összefoglalása. Összefoglaló kérdések.

b) Célkitűzés.

II. Tárgyalás. a) A derékszögű vonalzó. Derékszögű háromszög. Téglalap kettévágása. Két egyenlő terület. Egy ilyen résznek hány oldala van? Hány szöge? Milyenek ezek a szögek?

A síknak minden oldalról határolt részét idomnak nevezzük. A három távolság által határolt idomot háromszögnek nevezzük. Jele: ABC.

Ha a háromszög egyik szöge derékszög = derékszögű háromszög a neve. Befogók, — átfogó. Az átfogó nagyobb bármelyik befogónál. A derékszögű háromszögben a két hegyes szög összege = 90 fok. Területét megkapjuk = a két befogó mértékszámát egymással megszorozzuk és a szorzatnak felét vesszük.

III. Befejezés. a) Begyakorlás. A derékszögű háromszögről tanultak összefoglalása.

b) Feladatok megoldása. Könyvből. Rajzra, számolásra.

1943. március 2. hete.

Számolás és mérés. V. osztály

A tanítás anyaga: Arányos osztás.

V á z l a t.

I. Előkészítés. a) Házifeladat számonkérése.

b) Célkitűzés. Ezen az órán néhány példán gyakorolni fogjuk az arányos osztást!

II. Tárgyalás. a) Fejszámolás. (A példákat a kidolgozásban tüntetem fel!)

b) Írásbeli számolás: az arányszámokat szorzással vagy osztással egyszerűbb alakban írhatjuk fel: egyszerűsíthetjük őket!

III. Összefoglalás. A házi feladat kijelölése.

Kidolgozás.

I. Előkészítés. a) A házi feladat számonkérése. Hárman vásároltak fát: A: 1 q, B: 42 q, C: 30 q-t vett. Együttesen 426.60 P-t fizettek. Mennyit fizettek külön-külön?

$$\begin{array}{rcl} A : 18 \text{ q} & \left\{ \begin{array}{l} \\ \\ \end{array} \right. & 4 \text{ 74 P} \\ B : 42 \text{ q} & & \\ C : 30 \text{ q} & & \\ \hline 90 \text{ q} & & 426 \text{ 60 P} \end{array}$$

$$426 \text{ 60 P} : 90 = 4 \text{ 74 P}$$

66

b) Célkitűzés. Gyakoroljuk néhány példán az arányos osztást!

II. Tárgyalás. a) Fejszámolás.

1. 200 P hogyan osztható szét 4:5:1: arányában?

2. 80 kg. lisztet úgy kell 3 egyén közt szétosztani, hogy ahányszor az egyik 4 kg-ot kap, a másik kettő 5 kg-ot, ill. 7 kg-ot kapjon! Mennyit kap mindegyik?

3. Osszuk fel 600-at 40:80 arányában!

4. Hogyan osztandó el 40 P 30:70:100 arányában?

A 3. feladatban ha az egyik pl. 40 pengőt kap, akkor a másik 80 P-t, vagyis kétszer annyit! Hogyan aránylik a 40 P a 80 P-höz?, mint 1:2. Tehát a 40:80 arányszámot másképpen úgy is felírhatom, hogy 1:2. Hogyan kaptam meg az előbbi két arányszámból a két kisebbet? — Osztással. Mindkettőt ugyanazzal a számmal osztjuk: 10-zel és 4-gyel!!! Mivel így az arányszámokat egyszerűbb alakban írtuk fel, azért ezt az eljárást az arányszámok egyszerűsítésének nevezzük.

Egyszerűsítsük a 4. példában szereplő arányszámokat!!!
 $30:70:100 = 3:7:10$.

b) Írásbeli számolás.

1. Egy vállalat 2600 P nyereséggel végződött. Hogyan osztják ezt el, ha A: 4000 P-t, B: 5000 P-t, C: 6000 P-t és D: 3000 P-t fektetett be?

$$\begin{array}{rcl} A : 4000 \text{ P} & \left\{ \begin{array}{l} 4 \\ 5 \\ 6 \\ 3 \end{array} \right\} & \times 144 \text{ 44 P} \\ B : 5000 \text{ " } & & \\ C : 6000 \text{ " } & & \\ D : 3000 \text{ " } & & \\ \hline & & \end{array} \quad \begin{array}{rcl} = 577 \text{ 78 P} & \sim & 578 \text{ P} \\ = 722 \text{ 22 " } & \sim & 722 \text{ " } \\ = 866 \text{ 66 " } & \sim & 867 \text{ " } \\ = 433 \text{ 32 " } & \sim & 433 \text{ " } \end{array}$$

$$2600 \text{ P} : 18 = 144 \text{ 44 P}$$

$$2599 \text{ 92 P}$$

$$2600 \text{ P}$$

2. Három munkás közösen vállalt el egy munkát 7 q búzáért. A munka 15 napig tartott, de közben az egyik munkás 3 napon, a másik 1 napon nem vehetett részt a munkában.

Mennyi jár mindegyiknek? Milyen arányban kell a 7 q-t szétosztani? (A munkában résztvett idő, azaz 15:12:14 arányában!)

A: 15 nap	$15 \times 17.07 \text{ kg} = 256.05 \text{ kg} \sim 256 \text{ kg}$
B: 12 "	$12 \times " = 204.84 " \sim 205 "$
C: 14 "	$14 \times " = 238.98 " \sim 239 "$
<hr/>	
	$700 \text{ kg} : 41 = 17.07 \text{ kg} \quad 700 \text{ kg}$
	290
	300
	13

3. Három gazda juhaik részére közösen bérelt ki egy lege-
lőt 950 P-ért. A juhásznak 350 P-t fizetnek. Mennyivel járul
hozzá mindegyik a költségekhez, ha juhaik száma: 140 db, 88
db és 60 db?

A: 140	$35 \times 18.06 \text{ P} = 632.10 \text{ P} \sim 632 \text{ P}$
B: 88	$22 \times " = 397.32 " \sim 397 "$
C: 60	$15 \times " = 270.90 " \sim 271 "$
<hr/>	
	$1300 \text{ P} : 72 = 18.06 \text{ P} \quad 1300 \text{ P}$

4. Három egyén között úgy osztandó szét 1000 P. hogy
valahányszor az egyik 1 P-t kap, a másik $1\frac{1}{4}$ P-t, a harma-
dik 2 P-t kapjon?!

A: $1\frac{1}{2} \text{ P}$	$\frac{3}{2}$	$\frac{6}{4}$	$6 \times 52.63 \text{ P} = 315.78 \text{ P} \sim 316 \text{ P}$
B: $1\frac{1}{4} \text{ P}$	$\frac{5}{4}$	$\frac{5}{4}$	$5 \times " = 263.15 " \sim 263 "$
C: 3 P	$\frac{8}{4}$	$\frac{8}{4}$	$8 \times " = 421.04 " \sim 421 "$
<hr/>			
	$1000 \text{ P} : 19 = 52.63 \text{ P} \quad 1000 \text{ P}$		
	50		
	120		
	60		

III. Összefoglalás.

1943. március 3. hete.

Alkotmánytan. V. osztály.

A tanítás anyaga: A vallásügy igazgatása hazánkban.

Nevelési cél: Mindnyájunknak tanulnunk kell, de hitün-
ket sem szabad megtagadnunk.

Szemléltetés: A közoktatásügy szervezete hazánkban szem-
léltetése rajzban.

V á z l a t.

I. Előkészítés. a) Kapcsoló ismétlés. Az embernek vannak vele-
született szükségletei, amelyeket ki kell elégítenie. Ilyen a val-
lás. Megvolt és megvan minden népnél minden időben. A Tíz-